

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
MFU

Ert datum
2018-03-01

Er beteckning
Fö2018/00251/MFU

Vårt tjänsteställe, handläggare
Håkan Rugeland, hakan.rugeland@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens yttrande över betänkandet SOU 2018:7 **Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov**

Sammanfattning

Försvarsmakten instämmer i utredningens förslag., men vill dock påpeka att utredningen begränsar sina förslag till Försvarsmaktens förmåga att kunna möta ett väpnat angrepp i högkonfliktnivå, mot en kvalificerad motståndare. Försvarsmakten anser att analysen av de materiella behoven även bör innefatta myndighetens övriga uppgifter, till exempel relaterade till territoriell integritet och gräzon. Vidare behöver materiella behov för utökad förmåga för att möta operativa behov vilka beskrivs i myndighetens perspektivstudie hanteras.

Behov av beslut och inriktningar för samtliga marinens fartyg och båtar föreligger i såväl innevarande försvarsinriktningsperiod som i nästa. Det tar upp till tio år efter politiska beslut innan nya fartyg kan vara operativa. Det är nödvändigt att den marina helheten omhändertas då omsättnings- och tillväxtbehov genomlyses. De behov som finns bland annat avseende omsättning av ytfartyg, ubåtar, minröjningsfartyg och stridsbåtar i perioden efter 2025 måste omhändertas i närtid. Detta är särskilt tydligt avseende ytstridssystemets omsättning, som måste påbörjas nu för att undvika ett förmågeglapp efter 2025.

Luftvärnssystem MRLV bidrar med en viktig och kritisk operativ förmåga. Försvarsmakten rekommenderar inte den föreslagna senareläggningen av anskaffning av luftvärnssystemet. Dessutom täcker inte heller de frigjorda medel de ekonomiska merbehoven i närtid, och är helt otillräckliga för att kompensera

(HRU)

Postadress
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se/hkv

för den urholkning av anslagens köpkraft som kan förväntas¹ under perioden 2021-2030

Till följd av investeringar i materiel uppstår vidare konsekvenser och kostnader på andra anslag, till exempel för personal, drift, underhåll och vidmakthållande.

Utredaren har utgått från Försvarsmaktens budgetunderlag BU18. Med de kostnadsökningar och andra behov som Försvarsmakten har behövt hantera till BU19 har dock försämras utgångsläget avsevärt försämrats relativt vad utredaren förutsatt.

Försvarsmakten ser inte någon förutsättning för att nuvarande försvarsmaktsorganisation, med nuvarande uppgifter och den ambitionsnivå som omvärldsläget kräver, kan finansieras inom prolongerade ekonomiska ramar.

De tillskott Försvarsmakten föreslagit i BU19 är enligt myndighetens uppfattning nödvändiga för att åtgärda detta och skapa en stabil grund för utredningens förslag. Vidare påverkar framtida skillnader mellan försvarsprisindexökningar och faktiska prisökningar anslagsbehoven för kommande investeringar.

Yttrande

Försvarsmakten instämmer i utredarens förslag, som bygger på en rättvisande beskrivning av nuläget i Försvarsmakten och de långsiktiga materielbehoven. Utredaren har på ett överskådligt sätt beskrivit utmaningarna inom materieförsörjningen, hur centrala materielsystem är kopplade till förmågebehov och hur sammanhanget mellan olika materielbehov ser ut samt de finansiella utmaningarna. Detta beskrivs på ett sätt som tidigare inte funnits tillgängligt i öppen form. Försvarsmakten anser att utredaren därför bidragit till att skapa en ökad förståelse i bredare kretsar för många av de utmaningar som Försvarsmakten står inför. Det är inte minst värdefullt att utredaren har kvantifierat storleksordningen av de anslagsökningar som minst krävs inom materielanslagen för att säkerställa en långsiktig operativ förmåga, och en viss anpassning till omvärldsutvecklingen.

Försvarsmakten har 2018-02-22 slutredovisat Perspektivstudien 2016-2018.² I denna slutredovisning har Försvarsmakten redovisat alternativa utvecklingar i perioden fram till 2035 för att kunna möta omvärldsutvecklingen, utan låsningar till nuvarande försvarsmaktsorganisation. För att Försvarsmakten ska kunna försvara Sverige och främja vår säkerhet, enskilt eller tillsammans med andra, behöver den militära förmågan öka, och Försvarsmaktens organisation utökas.

¹ Förutsatt nuvarande konstruktion av försvarsprisindex och erfarenhetsbaserad prisutveckling på materielanskaffning och underhållsåtgärder.

² Slutlig redovisning av perspektivstudien 2016-2018, FM2015-13192:15, 2018-02-22.

Försvarsmakten har tidigare 2017-10-10 i en delrapport³ från Perspektivstudien beskrivit åtgärder för att kunna säkerställa att samtliga krigsförband inom dagens försvarsmaktsorganisation är rätt bemannade, rätt utrustade och rätt övade för att kunna lösa sina huvuduppgifter utan begränsningar i tidsperspektivet 2025. Dessa åtgärder kräver en utökning av Försvarsmaktens anslag, inte minst inom materielområdet. I Försvarsmaktens budgetunderlag för 2019⁴ redovisas behov av anslagsökning för åren 2019-2021.

Sammantaget ger utredaren och Försvarsmaktens perspektivstudie en likartad bild av materiel- och anslagsbehov och redovisar förslag till åtgärder som till stor del överlappar. Utredarens förslag ligger dock ambitionsmässigt mellan det Försvarsmakten redovisat 2017-10-10 och Perspektivstudiens slutredovisning 2018-02-22, både avseende försvarsmaktsorganisationens volym och anslagets storlek. Att utredarens förslag ligger högre än Försvarsmaktens underlag från 2017-10-10 beror på att utredaren förvisso har utgått från

Försvarsmaktsorganisation 2016 i sina förslag, men därutöver föreslagit utökningar av försvarsmaktsorganisationen inom vissa områden. Bland dessa områden återfinns flygbas-, luftvärns-, sensor-, radarspaningsflyg-, UAV-, kustrobot-, artilleri- och markrobotförband. Förslag till utökning av organisationen återfinns i samtliga tre steg (steg 1-steg 3) som föreslås av utredaren.

Utredningen har dock inte tagit ett helhetsgrepp över den lämpliga dimensioneringen av hela försvarsmaktsorganisationen och samtliga förmågeområden enligt den metodik som Perspektivstudien utnyttjar, där lösandet av samtliga militärstrategiska uppgifter i en framtida hotmiljö står i centrum. Att utredaren trots dessa skillnader i metodik kommit fram till en så pass likartad bild, ser Försvarsmakten i huvudsak som en tillgång snarare än ett problem. Enligt Försvarsmaktens synsätt verifierar resultaten på ett robust sätt hur utmaningarna ser ut inom materielområdet och storleksordningen av de anslagsförstärkningar som är nödvändiga.

Försvarsmakten bedömer, trots vissa skillnader, att samtliga förslag till materiella och organisatoriska förstärkningar som utredaren föreslår, i varierande utsträckning skulle bidra till en nödvändig utökning av den operativa förmågan. Försvarsmakten delar dock inte fullt ut utredarens syn på i vilken prioriteringsordning som olika åtgärder bör genomföras, i det fall som framtida anslagsökning inte fullt ut räcker för att finansiera samtliga angelägna förstärkningar av den operativa förmågan (såväl de som redovisas i utredningen som de som ingår i Perspektivstudiens förslag). Skillnader finns framför allt avseende ytfartyg (såväl omsättning som utökning av antal) och medelräckviddigt luftvärn (MRLV), som Försvarsmakten prioriterar högre än utredaren. Vissa av skillnaderna berörs närmare i de olika avsnitten nedan.

³ Kompletterande redovisning, FM2015-13192:13, 2017-10-10 (H/S).

⁴ Försvarsmaktens budgetunderlag 2019, FM2017-11490:26, 2018-02-28, sida 2

Vidare hanterar utredaren, helt i enlighet med sitt direktiv, enbart materielanslagen. Eftersom utredaren föreslår utökningar av försvarsmaktsorganisationen, skulle utökade anslag även krävas för att täcka tillhörande personal-, övnings-, drift-, och infrastrukturkostnader m.m. Dessa behov har ej kvantifierats av utredningen, vilket innebär att det totala behovet av anslagsförstärkning för att genomföra utredarens behov är högre än de 168 miljarder i tidsperioden 2021-2030 som utredaren anger för materielanslagen. Detta innebär också att utredningen ej har berört frågan om prioritering av anslagstillskott mellan Försvarsmaktens samtliga anslag.

Försvarsmaktens förslag om hur Försvarsmakten behöver utvecklas i perioden till 2035 för att kunna lösa samtliga militärstrategiska uppgifter, och den anslagsnivå inom samtliga anslag som krävs för detta, framgår som tidigare nämnt av slutredovisningen av Perspektivstudien 2018-02-22. Försvarsmaktens betonar vikten av att hantera samtliga militärstrategiska uppgifter och samtliga anslag i ett sammanhang, för att kunna härleda det totala framtida anslagsbehovet och kunna genomföra en prioritering mellan olika åtgärder (såväl materiel som annat) för att säkerställa en relevant förmågeökning.

Utredaren har, också i enlighet med sitt direktiv, fokuserat på materielbehovet under perioden 2021-2030, bortom nuvarande inriktningsperiod. Utredningen har därför utgått från antagandet att den materiel som ska tillföras Försvarsmakten under perioden 2016 till 2020 har realiserats.

Försvarsmakten ser att det redan under nuvarande beslutsperiod fram till 2020 behövs tillskott av medel för att uppnå det läge som utredaren antagit. Detta för att kunna fortsätta planerad förmågetillväxt och ha nödvändig handlingsfrihet för att möta framtida händelseutveckling. I Försvarsmaktens budgetunderlag⁵ för 2019 anges detta behov av ökat anslag 3 miljarder kronor 2019, ytterligare ökning 2 miljarder kronor 2020 och ytterligare ökning 5 miljarder kronor 2021. Av dessa utgör vidmakthållande och anskaffningar 2,1 miljarder kronor 2019, 1,5 miljarder kronor 2020 och 4,6 miljarder kronor 2021. Den äskade anslagsförstärkningen åren 2019-2020 och delar av anslagsförstärkningen 2021, är därför nödvändig för att uppnå den nivå av förmågetillväxt som utredaren förutsatt redan är finansierad och kommer att realiseras.

Den fortsatta ökningen av teknikutvecklingsgapet hos våra krigsförband relativt en motståndare minskar tidigast i steg 2, och då endast till del. Möjligen kan man se att våra krigsförband har likartad teknisk utvecklingsnivå i steg 3.

Sammantaget ger utredaren och Försvarsmaktens perspektivstudien likartad problembild och redovisar likartade förslag till åtgärder. Till kostnaderna i utredningen skall läggas bland annat kostnader för studier, och utveckling samt personal-, infrastruktur och övningskostnader. Tidiga omsättningsbehov kan göra att produktionstakten för tillförd materiel kan behöva ändras.

⁵ Försvarsmaktens budgetunderlag 2019, FM2017-11490:26, 2018-02-28, sida 2

Avsnitt

2.5 Prisomräkning av Försvarsmaktens materielanslag

Försvarsmakten instämmer i utredarens beskrivning av hur prisomräkningen går till och hur försvarsprisindex (FPI) utnyttjas. Försvarsmakten anser dock att utredarens påstående om att utredningen inte behöver göra antaganden om framtida försvarsprisindex inte är korrekt, då utredaren lämnar uppskattningar i prisläge 2017. Om FPI inte ger kompensation för den faktiska prisutvecklingen mellan detta prisläge och leveransåret för aktuell materiel (2021-2030), har utredningen underskattat de anslagsförstärkningar som är nödvändiga för att säkerställa genomförandet. Enligt Försvarsmaktens uppfattning behöver utredarens förslag kompletteras med endera tillräckliga ekonomiska reserver eller en annan konstruktion av FPI.

3.1 Försvarsutgifternas utveckling som andel av BNP

Försvarsmakten vill som ett komplement till utredningens resonemang påpeka att försvarsutgifternas andel av BNP är ett internationellt vedertaget mått för att jämföra försvarsutgifter över tiden och mellan länder, och utnyttjas för målsättningar inom bl.a. Nato och EU.

7.3 Verkan Sjömålsbekämpning samt bekämpningssystem och precisionsbekämpningsförmåga på mycket långa avstånd

Att inrikta stridsflygets utveckling mot att endast verka i luftförsvarsuppgiften bedömer Försvarsmakten ge en betydande operativ begränsning som begränsar genomförandet av såväl gemensamma operationer enskilt eller tillsammans, nationellt och internationellt. Det är den primära huvuduppgiften men det finns inget annat system inom Försvarsmakten som har motsvarande räckvidd, rörlighet och flexibilitet för bärande och avfyrande och bedömning av verkan av långräckviddiga vapen för mark/sjömålsbekämpning. Av dessa anledningar ses det som vitalt att stridsflygsystemet utvecklas även för sjö- och markmålsbekämpning samt spaning.

Den tröskeleffekt som detta ger i kombination med möjlighet att genomföra vapeninsats från mark- eller sjöbaserade plattformar är betydande. Vidare bedömer Försvarsmakten att precisionsbekämpningsförmågan tillför effekt om den används såväl nationellt som proaktivt, utom rikets gränser. För detta måste krav på sensorer och underrättelser tillgodoses.

8.1 Försvarsmaktens ekonomiska situation

Försvarsmakten instämmer i utredarens beskrivning av den ekonomiska situationen relativt myndighetens budgetunderlag BU18. Med de kostnadsökningar och andra behov som Försvarsmakten tvingats hantera till BU19 har dock utgångsläget försämrats avsevärt relativt vad utredaren förutsatt. De tillskott Försvarsmakten föreslagit i BU19 är enligt myndighetens uppfattning

nödvändiga för att åtgärda detta och skapa en stabil grund för utredningens förslag.

8.2 Prioriterade förslag fram till 2030 vid oförändrade ekonomiska ramar.

Utredningens förslag utgår från att Försvarsmaktens investeringsplan för 2018 till 2029 genomförs. Det här kapitlet behandlar enbart överväganden och förslag vid oförändrade ekonomiska ramar för materielanslagen.

Utredningens förslag syftar till att befintliga förband och befintlig materiel ska kunna utnyttjas så effektivt som möjligt. En senareläggning av det medelräckviddiga luftvärnet frigör medel som möjliggör en höjning av den operativa förmågan som annars inte skulle vara möjlig. Utredningen föreslår några förbättringsåtgärder med de medel som då frigörs.

Utredningen föreslår därför att förslagen nedan genomförs.

- Senarelägg anskaffningen av medelräckviddigt luftvärn (cirka -12 miljarder)
- Öka vidmakthållandet och materielunderhållet (cirka 5 miljarder)
- Anskaffa ytterligare mängdmateriel (cirka 5 miljarder)
- Förbandssätt luftvärn ur förbandsreserven (cirka 100 miljoner)
- Förstärk logistiken (cirka 2 miljarder)

Försvarsmakten ser att med oförändrade ekonomiska ramar avstannar förmågetillväxten och viker redan före 2020. Utredningen har dragit liknande slutsatser, men har ej hanterat de behov av anslagsförstärkning 2019-2020 som Försvarsmakten redovisat i BU 19. En oförändrad ekonomi under perioden 2021-2030 skulle, med nuvarande årlig urholkning av anslagets köpkraft, leda till en successiv avveckling av förmågor och krigsförband under perioden, tvärt emot den förmågeökning som är nödvändig för att möta omvärldsutvecklingen och uppfylla de militärstrategiska målsättningarna. Med bibehållen ekonomisk nivå behöver Försvarsmaktens uppgifter prioriteras.

Luftvärnsystem MRLV bidrar med en viktig och kritisk operativ förmåga. Försvarsmakten rekommenderar inte den föreslagna senareläggningen av anskaffning av luftvärnssystemet. Dessutom täcker inte heller de frigjorda medel de ekonomiska merbehoven i närtid, och är helt otillräckliga för att kompensera för den urholkning av anslagens köpkraft som kan förväntas⁶ under perioden 2021-2030.

Vidare konstaterar Försvarsmakten att vissa av förslagen (öka vidmakthållande och materielunderhållet med 5 mdr) innebär en anslagsöverföring från

⁶ Förutsatt nuvarande konstruktion av försvarsprisindex och erfarenhetsbaserad prisutveckling på materielanskaffning och underhållsåtgärder.

anskaffning (anslaget 1:3) till förbandsverksamhet (anslaget 1:1, anslagsposterna ap.1 och ap.3). Ytterligare medel för materielunderhåll och vidmakthållande är nödvändiga för att kunna upprätthålla krigsförbandens tillgänglighet och krigsduglighet samt genomföra utbildning och övningsverksamhet med hög ambitionsnivå. Om Försvarsmakten ska kunna genomföra sina uppgifter, kan detta dock inte finansieras genom att materielanskaffningen ytterligare minskar i en period när omsättningsbehovet ökar beroende på att materielsystem når sin livslängd.

Försvarsmakten ser inte någon lösning där nuvarande Försvarsmaktsorganisation, med nuvarande uppgifter och den ambitionsnivå som omvärldsläget kräver, kan finansieras inom prolongerade ekonomiska ramar.

9.2 Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021 – 2030 (steg 1), 56 miljarder kronor

Utredningens utgångspunkt är att skapa förutsättningar för att befintlig materiel ska kunna användas så effektivt som möjligt, vilket innebär en strävan mot ökad operativ effekt i befintliga förband. Förslagen ger en förbättrad förmåga till sjömålsbekämpning och indirekt eld. Uthålligheten ökar genom att relevant materiel tillförs logistikförbanden och logistikfunktionen i övrigt. Tillgängligheten på materielen ökar genom att åtgärda reparationsbehoven och öka vidmakthållandet.

Utredningen föreslår att förslagen nedan (utan inbördes prioritetsordning) genomförs i ett första steg.

- Öka vidmakthållandet och materielunderhållet (cirka 10 miljarder)
- Anskaffa ytterligare mängdmateriel (cirka 10 miljarder)
- Stärk logistikförmågan (cirka 5 miljarder)
- Stärk marinstridskrafterna (cirka 7 miljarder)
- Stärk förmågan till indirekt eld (cirka 4 miljarder)
- Utöka luftvärnsförmågan inom markstridskrafterna (cirka 5 miljarder)
- Öka handlingsfriheten för stridsflyget (cirka 8 miljarder)
- Förbättra ledningsstödsystemen (cirka 3 miljarder)
- Öka förmågan till maskering, vilseledning och telekrig (cirka 2 miljarder)
- Bibehåll hemvärnets förmåga (cirka 2 miljarder).

Utredningen täcker in del av Försvarsmaktens merbehov i sitt förslag steg 1, **men utredaren konstaterar samtidigt att detta inte räcker för att täcka de materiella behoven i Försvarsmaktsorganisation 2016.**

Försvarsmakten instämmer i denna syn. Försvarsmaktens bedömning av de materiella behoven i Försvarsmaktsorganisation 2016 framgår av redovisningen 2017-10-10.

Vidare tillkommer kostnader förpersonal, drift, underhåll, vimakthållande med mera på anslag utifrån ovanstående förslag, detta gäller även steg 2 och steg 3.

Försvarmakten delar inte utredningens prioritering avseende ”stärk marinstridskrafterna” där en utökning av dagens organisation för att anskaffa ett antal tunga kustrobotenheter prioriteras framför att säkerställa att nuvarande antal ytfartyg kan säkerställas (steg 3). Ytfartyg har sjömålsbekämpande förmåga och utöver det en bredare användning (bl.a. undervattensstrid, ubåtsjakt, hävdande av territoriell integritet, internationella insatser) än vad kustrobotenheter kan erbjuda.

I steg 1 avseende marinstridskrafterna föreslår utredaren anskaffning av ett antal tunga kustrobotenheter. Försvarmakten vill, i likhet med vad som anges på sidan 1 i detta yttrande peka på att utredningen fokuserar på att kunna möta ett väpnat angrepp i högkonfliktnivå mot en kvalificerad motståndare.

De marina förbanden måste dock kunna verka i hela konfliktskalan och ger effekt i fred, kris och krig. Särskilt i tider av kris, när landet är utsatt för olika former av hybridkrigföring eller andra tänkbart utdragna kristillstånd, är marinens närvaro och operativa effekt värdefull och unik. I det fall Försvarmaktens samlade tröskeeffekt inte är tillräcklig kan marinen tidigt skapa fördelaktig underrättelseinformation, vilket ger en god situationsuppfattning, och kan insätta vapen för att bryta en motståndares vilja att fortsätta. För att insätta vapen från fartyg, land eller luften krävs förmåga till precisionsbekämpning mot verifierade mållägen i realtid. Detta kräver närvaro av fartyg med sensorer till sjöss. Fartyg och förband med kvalificerade sensorer och kvalificerade vapen tillsammans med uppdragstaktik medger, om ledningskedjan bryts, också ett självständigt agerande i störd miljö.

Försvarmakten menar att kustrobotsystem är ett komplement till fartygen och att i första hand bör tillskott läggas på fartygen. Utredaren föreslår ytterligare medel till halvtidsmodifiering av korvett typ Visby i steg 1. Tillförsel av luftvärnsrobot till Visby som föreslås av utredaren i steg 2 bör istället ligga tillsammans med fullständig halvtidsmodifiering i steg 1. Detta ökar fartygens egenskydd och säkerställer i högre grad fartygens förmåga till sjömålsbekämpning. Visby är på så sätt en flexibel plattform som kan verka i hela konfliktskalan.

Anskaffning av kustrobotsystem kan övervägas i ett senare skede när fartygens vidmakthållande och utveckling omhändertagits.

Försvarmakten instämmer i utredningens utgångspunkt att systembalans är av väsentlig betydelse för den operativa förmågan, dessutom i samtliga konfliktnivåer. Vidare är ledningssystemsområdet en grundläggande förutsättning för att uppnå denna balans med allt från militärstrategisk ledning till krigsförbandens verkan i målet.

Denna systembalans uppnås först när Försvarmakten förfogar över en anpassad IT-infrastruktur, som är robust, säker och tillförlitlig att användas i alla lednings-

och konfliktnivåer. En sådan IT-infrastruktur är således en förutsättning för att upprätthålla nödvändig ledningsförmåga. För att möjliggöra denna avgörande förmåga krävs väsentliga satsningar inom ledningssystemsområdet. Vidare ser Försvarsmakten att satsningar behöver göras i första halvan av 2020-talet, för att snabbare kunna uppnå önskad systemeffekt inom cyberförsvarsområdet, såväl defensivt som offensivt, då dessa ger kostnadseffektiva lösningar med stora systemeffekter. Dessa satsningar är vidare förutsättningsskapande för att kunna realisera verkan med mer konventionella krigsförband.

9.3 Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021 – 2030 (steg 2), 65 miljarder kronor

Utredningens förslag ger i steg 2 en förbättrad luftförsvarsförmåga men stärker även markstridskrafterna. Det innefattar satsningar på vapen och annan utrustning inom stridsflyget, ökad baserings- och spridningsförmåga, robust sensorkedja samt ytterligare luftvärn.

Förslagen stärker luftförsvaret och skapar systembalans. Därutöver innehåller steget ytterligare satsningar på mängdmateriel och materiel till marin- och markstridskrafter.

Efter det att förslagen som beskrivits under steg 1 genomförts, föreslår utredningen att förslagen nedan (utan inbördes prioritetsordning) genomförs:

- Stärk sensorförmågan (cirka 11 miljarder)
- Stärk och bredda UAV-förmågan (cirka 4 miljarder)
- Öka förmågan för hemvärnet (cirka 4 miljarder)
- Modernisera stridsfordonen och stridsvagnarna (cirka 4 miljarder)
- Anskaffa robotluftvärn till Visbykorvetterna (cirka 3 miljarder)
- Öka verkan och överlevnad inom flygstridskrafterna (cirka 15 miljarder)
- Stärk luftvärnsförmågan inom markstridskrafterna (cirka 10 miljarder)
- Anskaffa ytterligare mängdmateriel, vidmakthållande och övrig materiel (cirka 10 miljarder)
- Anskaffa ytterligare ammunition (cirka 4 miljarder).

Utredningens förslag i steg 2 medger en balanserad förmågetillväxt och uppfyllande av Försvarsmaktsorganisation 2016. Försvarsmakten instämmer i utredningens tyngdpunkt luftförsvaret. Delar av andra förslag i steg 2, kan behöva vägas mot behoven, där bland annat teknikutvecklingen med längre räckvidder, högre hastigheter och högre precision i den fysiska bekämpning och bekämpning i cyberrymden behöver mötas.

Behov av omsättning av transportflyg 84 och helikopter 15 samt modifiering av Robot 98, bedöms behövas göras under senare delen av 2020-talet.

Avseende militärt flygutbildningssystem finns behov av åtgärder i närtid.

Försvarsmakten instämmer i utredningens utgångspunkt att systembalans är av väsentlig betydelse för den operativa förmågan, dessutom i samtliga konfliktnivåer. Vidare är ledningssystemsområdet en grundläggande förutsättning för att uppnå denna balans med allt från militärstrategisk ledning till krigsförbandens verkan i målet.

9.4 Prioriterade förslag om ytterligare medel tillförs 2021 – 2030 (steg 3), 47 miljarder kronor

Utredningen föreslår en satsning i steg 3 för att den operativa förmågan ska öka ytterligare fram till 2030. Förslagen på åtgärder avser olika förbättringar inom samtliga stridskrafter. Utredningen har i enlighet med regeringens inriktning valt att fokusera förslagen till det väpnade angreppet i en hög konfliktnivå mot en kvalificerad motståndare med beaktande av Försvarsmaktens övriga uppgifter.

För att åstadkomma detta föreslår utredningen därför att förslagen nedan (utan inbördes prioritetsordning) genomförs i ett tredje steg efter att de två tidigare stegen genomförts.

- Stärk marinstridskrafterna ytterligare (cirka 15 miljarder)
- Förbättra överlevnaden för stridsflyget (5 miljarder)
- Inför förmågan till markmålsbekämpning med längre räckvidd inom markstridskrafterna (cirka 7 miljarder)
- Stärk sensorförmågan ytterligare (cirka 10 miljarder)
- Förbättra luftvärnsförmågan ytterligare (10 miljarder).

I utredningens steg 3 ges möjlighet till en begränsat generell ökad förmåga hos Försvarsmaktsorganisation 2016. Försvarsmakten instämmer i dessa förslag men ser även här att dessa måste balanseras mot förmågebehoven att uthålligt och aktivt kunna hantera en gråzon innan väpnat angrepp, påverka en angripare i alla domäner och över hela djupet samt kunna genomföra uthålliga försvarsoperationer på eget territorium.

Vidare behöver förmågan att genomföra gemensamma operationer, enskilt eller tillsammans, nationellt och internationellt beaktas vid investeringar i materiel.

9.5 Materiella förutsättningar att sätta upp fler förband

Övergripande anser Försvarsmakten att den nuvarande organisationen behöver utökas med fler krigsförband för att uppnå en tillräcklig framtida förmåga. Försvarsmakten vill dock påpeka att investeringar i istandsättande av förbandsreserven eller andra förbandsökningar behöver vägas mot andra angelägna behov inom ramen för nuvarande organisation, och att det totala anslagsbehovet för detta (inklusive personal m.m.) måste beaktas när en prioritering görs.

Försvarsmakten instämmer i utredningen beskrivning av informationsbehov samt logistik- och utbildningskoncept för planerade materielinvesteringar.

9.6 Större investeringsbeslut behöver fattas före 2030

Försvarsmakten instämmer att det finns behov av tidiga investeringsbeslut, särskilt kopplat till ny process för detta som kommer att förändra anslagshanteringen och budget.

Behov av beslut och inriktningar för samtliga marinens fartyg och båtar föreligger i såväl innevarande försvarsinriktningsperiod som i nästa. Det tar upp till tio år efter politiska beslut innan nya fartyg kan vara operativa. Det är nödvändigt att den marina helheten omhändertas då omsättnings- och tillväxtbehov genomlysas. De behov som finns bland annat avseende omsättning av ytfartyg, ubåtar, minröjningsfartyg och stridsbåtar i perioden efter 2025 måste omhändertas i närtid. Detta är särskilt tydligt avseende ytstridssystemets omsättning, som måste påbörjas nu för att undvika ett förmågeglapp efter 2025.

10.1 Rätt materiel svarar mot Försvarsmaktens behov

Utredningens förslag:

- Försvarsmaktens behovs-, tillgångs- och differensredovisning av materiel bör stärkas.
- Studie- och forskningsverksamheten inom materielområdet bör stärkas i enlighet med Försvarsforskningsutredningens (SOU 2016:90) förslag för att skapa bättre beslutsunderlag.
- En översyn av försörjningssäkerheten bör genomföras för att kunna hantera materielförsörjningsrisker i fred, kris och krig

Försvarsmakten instämmer i utredningens förslag till en översyn av försörjningssäkerheten, stärkande av studie- och forskningsverksamheten samt redovisning av materielen.

10.2 Materielleveranser i rätt tid

Utredningens bedömning:

- Att anskaffa större materielsystem tar avsevärd tid. Långa ledtider kan bidra till att materielen inte är lika operativt relevant när den levereras.
- En minskad överplanering kan bidra till mindre omplanering.

Försvarsmakten instämmer i utredarens bedömning avseende förslagen för hur materielförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras,.

10.3 Försvarsmateriel till rätt pris

Utredningens bedömning:

- Verksamhets- och finansiellt ansvar inom Försvarsmaktens logistik och materielförsörjning bör åtföljas i enlighet med Logistikutredningens förslag (SOU 2016:88).
- Logistikutredningens förslag till finansiell struktur förbättrar även möjligheterna till att bl.a. åskådliggöra FMV:s kostnader

Försvarsmakten instämmer i utredningens bedömning att verksamhets- och finansiellt ansvar åtföljs i enlighet med Logistikutredningens förslag (SOU 2016:88)

10.4 Möjligheter och risker med internationella försvarsmaterielsamarbeten

Utredningens förslag:

- Analyser av möjligheter och risker bör i högre grad genomföras och redovisas inför beslut om internationella materielsamarbeten och export.
- Förmodade intäkter och kostnadsdelning från export bör inte ingå i investeringskalkylerna

Försvarsmakten instämmer i utredarens förslag.

I regeringens inriktning för Försvarsmaktens verksamhet för åren 2018 till och med 2020 (2017-12-18, RB 8) sägs

Internationella materiel- och logistiksamarbeten som Sverige väljer att ingå i bestäms utifrån en bedömning som inbegriper såväl samarbetets bidrag till Försvarsmaktens operativa förmåga som en säkerhetspolitisk helhetsbedömning, [...]. Utifrån dessa ingångsvärden kan under vissa omständigheter också totalförsvarets behov eller förhållandet till annan stat rörande ett visst system eller en viss förmåga vara av sådan betydelse för landets säkerhet att de utgör väsentliga säkerhetsintressen.

Utredarens föreslår att möjligheter och risker i högre grad ska analyseras och redovisas inför beslut och att förmodade intäkter kostnader från export inte bör ingå i investeringskalkylerna.

10.5 Väsentliga säkerhetsintressen

Utredningens förslag:

- En översyn bör göras för att klarlägga innebörden av och kostnaderna för de väsentliga säkerhetsintressena.
- Den beräknade anslagsförbrukningen för stridsflygförmågan och undervattensförmågan bör redovisas för riksdagen i budgetpropositionerna

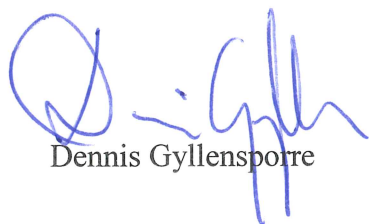
Försvarsmakten instämmer i utredarens förslag.

Utredningen föreslår att innebörden och kostnaderna för de väsentliga säkerhetsintressena bör klarläggas och anslagsförbrukningen bör redovisas för riksdagen. För undervattenområdet pågår en beredning av Försvarsmakten som redovisas i juni 2018.

11 Kostnads- och konsekvensanalys

Intet att erinra.

I detta ärende har generalöjtnant Dennis Gyllensporre beslutat. Kommendör Håkan Rugeland har varit föredragande. I beredningen har också Ekonomidirektör Helena Holmstedt, brigadgeneral Rikard Askstedt, kommendör Bo Berg och överste Oscar Hull deltagit.

Dennis Gyllensporre
Håkan RugelandSändlista

Försvarsdepartementet, 103 33 Stockholm
E-post: fo.registrator@regeringskansliet.se

För kännedom inom Högkvarteret

ÖB
GD
LEDS
PROD
INS
§